

Taighde do Choiste CULT – Cur chuige an Aontais Eorpaigh i leith an ilteangachais ina bheartas cumarsáide féin

Déantar measúnú sa staidéar seo ar chur chuige an AE i leith an ilteangachais ina bheartas cumarsáide. Baintear feidhm as cur chuige modhanna measctha, lena n-áirítear athbhreithniú litríochta, anailís dhlíthiúil agus beartais, anailís chainníochtúil ar shuíomhanna gréasáin an Aontais, agallaimh le saineolaithe an Aontais agus anailís ar shonraí suirbhé.

Príomhthorthaí

Comhlíonann institiúidí, comhlachtaí agus gníomhaireachtaí AE oibleagáidí ilteangachais an AE go foirmiúil. Éascaítear an méid sin le solúbthacht sna hoibleagáidí rialála agus le heaspa creata chuimsithigh lena n-áirithítear caighdeáin choiteanna atá oiriúnach don ré dhigiteach, go háirithe maidir le suíomhanna gréasáin an Aontais.

Is é Rialachán Uimh. 1 cloch choirnéil dhlíthiúil oibleagáidí ilteangachais an AE. Leagtar amach ann na rialacha lena gcinntear na

teangacha atá le húsáid ag institiúidí, comhlachtaí agus gníomhaireachtaí an Aontais agus tugann sé solúbthacht d'eintitis an Aontais a chinneadh cé na teangacha a úsáidfear i gcásanna sonracha e.g. i ndoiciméid oibre nó i gcruinnithe inmheánacha le saineolaithe. Ní thugtar aghaidh ar chumarsáid dhigiteach ilteangach i Rialachán Uimh. 1 ná i gcásdlí Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh (CBAE) go dtí seo. Dá bhrí sin, ní aistrítear mórán ábhair a fhoilsítear ar líne toisc go mbreathnaítear air mar sheachtháirge cumarsáide inmheánaí. Ciallaíonn sé sin go bhféadfadh sé nach mbeadh doiciméid fhoilsithe a d'fhéadfadh difear a dhéanamh do shaoránaigh, do ghnólachtaí ná do Bhallstáit ar fáil ina dteanga féin i gcónaí.

Is é an doiciméad seo achoimre feidhmiúcháin an staidéir ar “Cur chuige an Aontais Eorpaigh i leith an ilteangachais ina bheartas cumarsáide féin”. Is féidir an staidéar iomlán, atá ar fáil i mBéarla, a íoslódáil ag: <https://bit.ly/3TpqJ8e> nahÉireann

An Roinn Beartais um na Beartais Struchtúracha agus Chomhtháthaithe
An Ard-Stiúrthóireacht um Beartais Inmheánacha

Údair: Ceannaire an tionscadail: An Dr Carlos MENDEZ (An Lárionad Taighde um Beartais Eorpacha (EPRC Delft agus Glaschú, Ollscoil Strathclyde)

Foireann an tionscadail: Dr. Michele Gazzola, An tOllamh Laure CLEMENT-Wilz, Dr. Vasiliki TRIGA, Dr Fernando MENDEZ, Dr Costas DJOUVAS, Antonis CHARAMBOULOS, An tOllamh John Bachtler

Áitíonn an staidéar seo, bunaithe ar réasúnú dlíthiúil, gur **cheart feidhm a bheith ag oibleagáidí ilteangachais maidir le cineálacha sonracha ábhair ar an suíomh gréasáin**. Chuige sin, moltar tíopeolaíocht ilteangach riachtanas chun na cineálacha ábhair ar cheart tosaíocht a thabhairt dóibh don aistriúchán a shoiléiriú. Tá sé seo bunaithe ar rangú rangaithe na nithe seo a leanas: (a) *príomhdhoiciméid* a bhfuil oibleagáid dhlíthiúil orthu a bheith ar fáil nó a chur isteach i dteangacha uile an Aontais; (B) *príomhdhoiciméid* ba cheart a bheith ar fáil i dteangacha oifigiúla uile an Aontais mar gheall ar a n-inneachar substainteach agus an tionchar a d'fhéadfadh a bheith acu ar chearta agus oibleagáidí saoránach, gnólachtaí agus údarás poiblí, e.g. treoir maidir le Státchabhair, cláir mhaoiniúcháin AE nó glaonna ar thairiscintí; agus (c) doiciméid thánaisteacha ar tosaíocht in ord níos ísle iad do riachtanais ilteangacha agus inrochtaineacht, agus ina bhféadfaí an t-aistriúchán uathoibríoch a úsáid mura mbeadh acmhainní ar fáil don aistriúchán daonna.

Léirítear sa staidéar go bhfuil éagsúlachtaí suntasacha ann maidir le hinfhaighteacht ábhair ilteangaigh ba cheart a bheith ar fáil i ngach teanga oifigiúil. Is toradh é sin ar mheasúnú ar scóir ilteangacha bunaithe ar chur i bhfeidhm na tíopeolaíochta ilteangaí ar shuíomhanna gréasáin institiúidí an Aontais. Ní éiríonn go maith le suíomhanna gréasáin an Choimisiúin Eorpaigh ná an Bhainc Cheannais Eorpaigh i bhfoilsíú rannóga ina bhfuil ábhar “príomhúil den chuid is mó” agus ábhar “príomhúil den chuid is mó” ba cheart a bheith ar fáil i ngach teanga oifigiúil de chuid an Aontais. Os a choinne sin, tá feidhmíocht shuíomhanna gréasáin na Comhairle Eorpaí/Comhairle an Aontais Eorpaigh, CBAE agus Chúirt Iniúcháirí na hEorpa an-mhaith. Tá scór sách ard ag Parlaimint na hEorpa freisin.

Conclúid thábhachtach eile is ea **nach bhfuil córais teanga institiúidí, chomhlachtaí agus ghníomhaireachtaí an Aontais trédhearcach agus foirmiúil go leor**. Uaireanta, ní shonraítear na réimis nó is minic a bhíonn siad doiléir. Ar an gcaoi chéanna, tá beartas teanga ar an suíomh gréasáin foilsithe ag formhór institiúidí agus chomhlachtaí an Aontais, ach níl sé sin déanta ag formhór na ngníomhaireachtaí. Níl sé seo ag teacht le moltaí an Ombudsman Eorpaigh ina n-iarrtar go ndéanfaí an beartas maidir le húsáid teangacha oifigiúla AE a shainiú agus a fhoilsíú go soiléir.

Ní dhéanann an tAontas Eorpach faireachán agus athbhreithniú córasach ar an réimse leathan córas teanga, cleachtas agus beartas teanga ar an suíomh gréasáin. Déanann sé sin dochar don trédhearcacht agus don chuntasacht chomh maith le bac a chur ar chur chuige níos foirmiúla maidir le cumarsáid ilteangach le caighdeáin choiteanna.

Mar gheall ar an athraitheacht a bhaineann le hábhar ilteangach a sholáthar ar fud shuíomhanna gréasáin an Aontais agus laistigh díobh, ní i gcónaí a oireann an cainéal cumarsáide sin do riachtanais gach spriocphobail. Léirigh an anailís ar na 13 shuíomh gréasáin de chuid an Aontais ar a bhfuil an t-ábhar is ilteangaí gur éirigh go maith le cuid acu ó thaobh innéacs il-lingo a chuireann na codanna éagsúla d'ábhar ar shuíomh gréasáin san áireamh, cé gur éirigh le cuid eile acu ar bhealach níos boichte. Bhain na rátálacha ilteangacha ab airde le sé shuíomh gréasáin le scóir i bhfad os cionn mheán na 13 shuíomh gréasáin (Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh, Comhairle an Aontais Eorpaigh/an Chomhairle Eorpach (suíomh gréasáin comhroinnte), Cúirt Iniúcháirí na hEorpa, Parlaimint na hEorpa, an Ghníomhaireacht Eorpach um Shábháilteacht agus Sláinte ag an Obair agus an tOmbudsman Eorpach). Tá feidhmíocht lár-raoin ag an dara cnuasach suíomhanna gréasáin, ina measc an Coimisiún Eorpach (an ceann is gaire do shuíomhanna gréasáin an Aontais), agus an Ghníomhaireacht Eorpach Ceimiceán agus Coiste Eorpach na Réigiún (le scóir níos ísle araon). Cuimsítear sa chnuasach deiridh ceithre shuíomh gréasáin a fheidhmíonn go dona agus nach bhfuil mórán ábhar ilteangach ar fáil dóibh (an Banc Ceannais Eorpach, Coiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa, an tÚdarás Eorpach um Shábháilteacht Bia, Gníomhaireacht an Aontais Eorpaigh um Chearta Bunúsacha). Ina theannta sin, ní fhoilsíonn formhór shuíomhanna

gréasáin ghníomhaireachtaí an Aontais Eorpaigh (a ndearnadh measúnú orthu sa bhreis ar an méid thuas ar bhealach cáilíochtúil) ábhar i ngach teanga oifigiúil agus tá siad aonteangach go héifeachtach i mBéarla.

Innéacs ilteangach malartach nach mbreathnaíonn ach ar líon iomlán na leathanach gréasáin, gan aird a thabhairt ar dhifríochtaí idir na catagóirí inneachair, a mhéadaíonn feidhmíocht dhá shuíomh gréasáin imeallach (Parlaimint na hEorpa agus Gníomhaireacht an Aontais Eorpaigh um Chearta Bunúsacha) ach a laghdaíonn feidhmíocht fhormhór na suíomhanna gréasáin, go han-mhór i gcásanna áirithe amhail an tOmbudsman Eorpach.

I gcás nach n-úsáidtear ach Béarla, tá rochtain íseal ar ábhar atá foilsithe ag an Aontas Eorpach. Léiríonn anailís ar Shuirbhé Eurostat ar Oideachas Aosach (2016) nach labhraíonn thart ar aon trian de chónaitheoirí an Aontais Eorpaigh idir 25 agus 64 bliana d'aois ach a dteanga dhúchais nó a dteangacha dúchais. Níl aon teanga choiteann san AE a labhraítear ag leibhéal an-mhaith (i.e. mar chainteoir dúchais nó mar theanga iasachta ar leibhéal inniúil) ag tromlach den daonra. Tá tuairim is 20 % de dhaoine fásta san Aontas in ann cumarsáid a dhéanamh ar leibhéal an-mhaith sa Ghearmáinis, agus ina dhiaidh sin sa Fhraincis (thart ar 16 %), san Iodáilis (14 %), agus sa Bhéarla (13 %). Mura bhfoilsítear doiciméad ach i mBéarla, tá sciar de 13-45 % de dhaoine fásta an Aontais in ann é a thuiscint (an raon ag brath ar an táscaire a úsáidtear chun inniúlacht teanga a thomhas). Méadaíonn an sciar sin go 43-65 % i mbeartas cumarsáide tritheangach (ag baint úsáide as Béarla, Fraincis agus Gearmáinis). Cinntíonn beartas cumarsáide atá go hiomlán ilteangach go mbeidh rochtain ag 97-99 % de dhaoine fásta san Aontas ar ábhar.

D'fhéadfadh an easpa airde ar thábhacht an ilteangachais sa bheartas cumarsáide a bheith ina chúis le braistintí an AE a bheith i bhfad i gcéin agus dícheangailte ó shaoránaigh i bhfianaise dháileadh reatha na scileanna teanga sa phobal. Is toradh iad córais teanga an AE ar ghníomh cothromaíochta idir leasanna éagsúla lena n-áirítear srianta suntasacha ó thaobh acmhainní de. Is dúshlán beartais agus oibríochtúil é sin d'institiúidí an Aontais Eorpaigh. Cé nach bhfuil sé saor ó thaobh acmhainní a chur ar fáil, is córas ilteangach an beartas cumarsáide is éifeachtaí agus is inrochtana, agus dáileadh reatha scileanna teanga chónaitheoirí an AE á chur san áireamh.

Moltaí

Bunaithe ar thorthaí an staidéir seo, moltar na moltaí seo a leanas.

- **Moladh 1: Creat coiteann trédhearcach agus caighdeán chumarsáide ilteangacha a fhorbairt, lena n-áirítear sa réimse digiteach.** Mura bhfuil fonn polaitiúil ann go ndéanfaí Rialachán Uimh. 1 a athchóiriú, d'fhéadfadh Parlaimint na hEorpa bunú comhcreata agus comhchaighdeán foirmiúil a chur chun cinn trí chomhaontú idirinstiúideach. Ba cheart go mbeadh cumarsáid AE tríd an idirlíon faoi réir oibleagáidí ilteangachais, ní hamháin maidir leis an ábhar a shainítear sa staidéar seo mar ábhar “lárnach” ach le haghaidh ábhar “príomhúil” freisin.
- **Moladh 2: Faireachán rialta ar chomhlíonadh dlí, ar thrédhearcacht riaracháin agus ar úsáid acmhainní a institiúidí chun cumarsáid ilteangach a áirithiú trí Thuarascáil Thréimhsiúil.**
- **Moladh 3: Oifigeach Ilteangachais a bhunú chun athbhreithniú a dhéanamh ar chleachtas, ar chórais teanga agus ar pholasaithe teanga an tsuímh ghréasáin. Ba cheart**

Cur chuige an Aontais Eorpaigh i leith an ilteangachais ina bheartas cumarsáide féin

don Oifigeach a bheith freagrach as an tuarascáil faireacháin thréimhsiúil agus a bheith cuntasach do Pharlaimint na hEorpa.

- **Moladh 4: Úsáid teangacha oifigiúla sa chumarsáid dhigiteach a chur chun cinn chun feabhas a chur ar inrochtaineacht agus ar chóngaracht do shaoránaigh.**
- **Moladh 5: Leithdháiltí bhuiséad an AE don ilteangachas a mhéadú.** Cuideoidh sé sin le dul i ngleic leis na ciorruithe ar sheirbhísí aistriúcháin agus ateangaireachta a chonacthas le blianta beaga anuas.

Tuilleadh eolais

Tá an achoimre feidhmiúcháin seo ar fáil sna teangacha seo a leanas: Béarla, Fraincis, Gearmáinis, Iodáilis agus Spáinnis. Is féidir an staidéar, atá ar fáil i mBéarla, agus na hachoirí a íoslódáil ag:

<https://bit.ly/3TpqJ8e>

Tuilleadh eolais ar thaighde na Roinne Beartais do CULT: <https://research4committees.blog/cult/>

 Follow @PolicyCULT

Séanadh agus cóipcheart. Is iad na húdair amháin atá freagrach as na tuairimí a nochtar sa doiciméad seo agus ní gá gurb ionann iad agus seasamh oifigiúil Pharlaimint na hEorpa. Údaraitear atáirgeadh agus aistriúchán chun críocha neamhthráchtála, ar choinníoll go n-admhaítear an fhoinsé agus go dtugtar fógra roimh ré do Pharlaimint na hEorpa agus go seoltar cóip di. © An tAontas Eorpach, 2022.

© Íomhá ar leathanach 1 a úsáidtear faoin gceadúnas ó Adobe Stock

Riarthóir Taighde: Pierre HERIARD, Balazs MELLAR, cúntóir eagarthóireachta Kristiina MILT: Anna Dembek

Teagmháil: Poldep-cohesion@ep.europa.eu

Tá an doiciméad seo ar fáil ar an Idirlíon ag: www.europarl.europa.eu/supporting-analyses